

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΙΑΝ ΚΟΛΙΝΣ Η διήγηση μιας πλούσιας ζωής

Ο Βρετανός ζωγράφος Τζον Κράξτον (1922-2009) θέλησε πρωτίστως να ζήσει την πλούσια σε απολαύσεις ζωή του, στην αγαπημένη του Ελλάδα, παρά να τη διηγηθεί. Το έκανε, όμως, στον συγγραφέα Ιαν Κόλινς, ο οποίος μιλάει στην «Κ» για το βιβλίο «John Craxton: Ο αγαπημένος της ζωής. Μία ελληνική ψυχή», που του χάρισε το βραβείο «Ράνσιμαν», καθώς και για την έκθεση με έργα του Βρετανού, που επιμελείται στο Μουσείο Μπενάκη. **Σελ. 15**

«Η ζωή του μοιάζει με υπέροχη εικόνα»

Ο Ιαν Κόλινς για τον Τζον Κράξτον

Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Όταν τη Δευτέρα το βράδυ, σε μια αίθουσα τελετών στο Λονδίνο, ανακοινώθηκε ο φετινός νικητής του βραβείου «Ράνσιμαν» (το οποίο απονέμεται κάθε χρόνο από τον σύλλογο Anglo-Hellenic League σε βιβλία ελληνικής θεματολογίας, γραμμένα στα αγγλικά), το πρώτο πράγμα που ένιωσε ο Ιαν Κόλινς στο άκουσμα του ονόματός του δεν ήταν κάτι ασυνήθιστο: «Ένιωσα απόλυτα ενθουσιασμένος και γεμάτος με τεράστια ικανοποίηση», λέει ο Βρετανός συγγραφέας βιβλίων τέχνης και επιμελητής εκθέσεων, προτού παραθέσει κι άλλους λόγους, φιλελληνικού κυρίως ενδιαφέροντος, που καθιστούν τη βράβευση σημαντική για εκείνον, αλλά και για το αντικείμενο του βιβλίου του. «Και ένιωσα επίσης», συμπληρώνει, «μια τεράστια τιμή».

Όπως επίσης πρέπει να ένιωσε και όταν το «αντικείμενο του βιβλίου του» δέχτηκε να βιογραφηθεί από εκείνον, παρά τις έως τότε συνθήκες του. Ο λόγος για τον Τζον Κράξτον (1922-2009), τον Αγγλο φιλέλληνα ζωγράφο που τόσο αγάπησε τη ζωή, την Ελλάδα και τους ανθρώπους της, που τόσο αντισυμβατικά και ελεύθερα έζησε εδώ ένα μεγάλο μέρος της ζωής του, ώστε δικαίως θεωρήθηκε απαράμιλλος πορτραίτιστας και τοπιογράφος της Ελλάδας των μέσων του 20ού αιώνα, μέσα από έργα που χαρακτηρίζονται από τα χρώματα μιας ακατάλυτης και ανεξαρτήτως χαράς. Ο βίος και το καλλιτεχνικό έργο του Τζον Κράξτον παρουσιάζονται από τον Ιαν Κόλινς στο βιβλίο «John Craxton: A Life of Gifts» (εκδόσεις Yale UP – στα ελληνικά από τον Πατάκη ως «John Craxton: Ο αγαπημένος της ζωής. Μία ελληνική ψυχή», σε μετάφραση Μαίρης Κιτροπέη), το οποίο του χάρισε και το βραβείο «Ράνσιμαν».

«Γνωριστήκαμε σε μια κηδεία τον Ιανουάριο του 2000», διηγείται ο Κόλινς. «Επείτα πήγαμε στην αγαπημένη του παμπ, οι μνήμες άρχισαν να ρέουν στη συζήτηση και όταν στο τέλος της βραδιάς τον ρώτησα αν θα μπορούσα να γράψω τη βιογραφία του, μου απάντησε: "Πάνω από το πτώμα

Ο συγγραφέας βιβλίων τέχνης και επιμελητής εκθέσεων Ιαν Κόλινς.

Μου είπε κάποια στιγμή: «Μου είναι ξεκάθαρο ότι θα γράψεις ένα δικό σου βιβλίο για μένα όταν δεν θα σου είμαι πια εμπόδιο, καλύτερα, λοιπόν, να εξασφαλίσω ότι θα είναι ακριβές».

μου. Από το 1948 έχω απορρίψει κάθε βιβλίο που γράφτηκε για μένα και δεν σκοπεύω να αλλάξω γνώμη". Εγώ, όμως, άρχισα να κρατάω στα κρυφά σημειώσεις από όσα μου έλεγε. Αρκετά χρόνια αργότερα συμφώνησε να γράψω μια μονογραφία αποκλειστικά για την τέχνη του. Καθώς λοιπόν κάναμε τις απαραίτητες συνεντεύξεις, μου είπε κάποια στιγμή: "Μου είναι ξεκάθαρο ότι θα γράψεις ένα δικό σου βιβλίο για μένα όταν δεν θα σου είμαι πια εμπόδιο, καλύτερα λοιπόν να εξασφαλίσω ότι θα είναι ακριβές". Κι έτσι άρχισε να μου διηγείται τη ζωή

Ο Τζον Κράξτον το 1946, ενώ προετοιμάζει έκθεσή του στο Βρετανικό Συμβούλιο.

του. Δεν ήθελε να το κάνει, δεν ήθελε να ειπωθεί η ιστορία του. Κάτι τέτοιο όμως θα ήταν τραγικό, γιατί ήταν μια ιστορία γεμάτη χαρά. Ο ίδιος χαίρταν απλώς που τη ζούσε και αν δεν είχε συμφωνήσει να τη γράψω εγώ, δεν θα είχε συμφωνήσει με κανένα. Ήταν απίστευτη τύχη που δέχτηκε – και για εμένα και για τις επόμενες γενιές».

Ίδου τι περιλάμβανε λοιπόν, μεταξύ πολλών άλλων, η ζωή του Τζον Κράξτον: μια επιθυμία να ζήσει και να εργαστεί στην Ελλάδα, επιθυμία που διαμορφώθηκε πολύ νωρίς κι είχε ως βασικό καύσιμο το ενδιαφέρον του για την ελληνική μυθολογία, την εντύπωση που του είχαν προκαλέσει τα αρχαιοελληνικά εκθέματα του μουσείου Pitt Rivers το οποίο επισκεπτόταν μικρός, αλλά και την αγάπη του για το έργο του Ελ Γκρέκο, το οποίο είχε πρωτοδεί στη συλλογή ενός φιλότεχνου οικογενειακού φίλου: μια αγάπη για το φως και για το κλίμα του Αιγαίου, «που τα είχε ανάγκη περισσότερο από όσο γνώριζε, καθώς είχε αδιάγνωστη φυματίωση», λέει ο Ιαν Κόλινς: φιλίες επι-

σης, με τον Λούσιαν Φρόνιτ και κυρίως με τους Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα και Πάτρικ Λι Φέριμφορ: βόλτες με τη μοτοσικλέτα, ιδίως στην αγαπημένη του Κρήτη: «και βέβαια», συνεχίζει ο Κόλινς, «αγαπούσε τα πάρτι, το φαγητό, το ποτό, αγαπούσε τη ζωή. Έλεγε ότι ο πιο ωραίος ήχος είναι των ανθρώπων που συζητούν στη διάρκεια ενός ωραίου γεύματος. Αυτή την κοινωνική ζωή αποτύπωσε στα έργα του».

Ενενηντά από αυτά τα έργα συγκεντρώνονται στην έκθεση «John Craxton. Μια ελληνική ψυχή» που παρουσιάζεται μέχρι τις 11 Σεπτεμβρίου στο Μουσείο Μπενάκη, και που κατόπιν θα ταξιδέψει σε Χαλκίδα, Κωνσταντινούπολη, Λονδίνο. Ο Ιαν Κόλινς, που την επιμελείται, θεωρεί ότι με τη βοήθειά της θα διασωθεί η Ελλάδα που γνώρισε ο Βρετανός ζωγράφος πριν από την έλευση του μαζικού τουρισμού, η Ελλάδα με τους βοσκούς, τους ναύτες, τους μουσικούς και τους χορευτές στις ταβέρνες, «ένας κόσμος μιας πλέον χαμένων μαγείας».

Χαμένοι μεν, αλλά που κάποτε προκαλούσε ακόμα και

φθόνο. «Νομίζω ότι στην Αγγλία ένιωσαν μεγάλη ζήλια για τον Τζον Κράξτον», καταλήγει ο Κόλινς. «Πίστευαν ότι περνούσε υπερβολικά καλά για τα δεδομένα των σοβάρων καλλιτεχνών. Το 1967, έπειτα από μια έκθεσή του στο Λονδίνο, ένας κριτικός είχε γράψει ότι "πρόκειται για έναν καλλιτέχνη που παλεύει σκληρά με την αναπνοή της καρδιάς" – έπρεπε να είναι δυστυχής για να θεωρηθεί κανονικός καλλιτέχνης. Εκείνος ήταν απίστευτα τυχερός και έζησε μια ζωή που δεν ξέρω αν θα μπορούσε να επαληθευθεί τώρα πια. Ενώ για παράδειγμα ήταν πολύ ταλαντούχος, δεν είχε χρήματα και ζούσε από τους φίλους του, τόσο λιτά, ώστε δεν ξέρω αν το ίδιο θα μπορούσε να συμβεί σήμερα. Και σίγουρα δεν μπορώ να φανταστώ τον Τζον Κράξτον σε καρτανίνα λόγω κορωνοϊού. Ποτέ του δεν είχε βρεθεί έγκλειστος εξαιτίας οποιουδήποτε πράγματος. Ήταν απλώς ελεύθερος. Η ζωή του είναι μια υπέροχη εικόνα, ένα υπέροχο παράδειγμα, που δύσκολα μπορούμε πλέον να μιμηθούμε».